

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног родитеља и име: Пешић Јенаћковић Славко Драгана
 Датум и место рођења: 17.06.1984., Пула, Хрватска

Основне студије

Универзитет: Универзитет у Нишу
 Факултет: Филозофски факултет у Нишу
 Студијски програм: Социологија
 Звање: Дипломирани социолог
 Година уписа: 2005
 Година завршетка: 2013
 Просечна оцена: 9,44

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет:
 Факултет:
 Студијски програм:
 Звање:
 Година уписа:
 Година завршетка:
 Просечна оцена:
 Научна област:
 Наслов завршног рада: „Квалитет живота у селу Велики Крчимир“ (дипломски рад по старом програму)

Докторске студије

Универзитет: Универзитет у Нишу
 Факултет: Филозофски факултет у Нишу
 Студијски програм: Социологија
 Година уписа: 2013
 Остварен број ЕСПБ бодова: 140
 Просечна оцена: 10,00

НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Наслов теме докторске дисертације: „Социјалне детерминанте брачног и репродуктивног понашања младих из југоисточне Србије“
 Име и презиме ментора, звање: Др Сузана Марковић Крстић, ванредни професор
 Број и датум добијања сагласности за тему докторске дисертације: 8/18-01-007/18-017, 21. 9. 2018.

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна: 365
 Број поглавља: 9
 Број слика (шема, графикона): 11
 Број табела: 169
 Број прилога: 4

**ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА
који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације**

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	<p>Пешић Јенаћковић, Д. (2018). „Брак, партнерство и репродукција у Србији“, <i>Балканске синтезе</i>, година V/1, број 1, стр. 31–49. Ниш: Филозофски факултет Универзитета у Нишу.</p> <p>У раду се описују промене на подручју брака, партнерства и биолошке репродукције, које се одвијају у савременом друштву, почев од 60-их година 20. века. Указује се на „сексуалну и наталитетну декомпозицију брака“, опадање броја склопљених бракова, повећање просечне старости приликом склапања првог брака и броја разведених лица и раширенију праксу нових облика партнерства (ванбрачних заједница, кохабитација). Наглашава се опадање наталитета, повећање броја бракова без деце, као и смањење броја рођених у браку, док се повећава број ванбрачних рађања. Потом се приказују резултати неких од истраживања партнерства, брака и репродукције у Србији и указује на могуће правце нових истраживања ове проблематике.</p>	M53
2	<p>Pešić, D. (2016). „Odnos seoske i gradske omladine prema braku i reprodukciji“, <i>Sociološka luča</i>, godina X, broj 1/2016, Nikšić: Filozofski fakultet Nikšić, Društvo sociologa Crne Gore, str. 21–38.</p> <p>У раду је анализиран однос младих у Србији према браку и репродукцији, као и разлике између сеоске и градске омладине. Ауторка наглашава опадање популарности брака, све већи удео неожењених/неудатих, одлагање и одустајање од брака и рађања, као и рађање све мањег броја деце. Сеоску омладину карактерише већи број оних који су у браку, раније ступање у брак и већи број деце, иако се она налази у неповољнијем социоекономском положају у односу на градску омладину. Ауторка закључује да приликом заснивања брака и рађања деце код сеоске омладине социоекономска детерминанта није одлучујућа, већ да доминантнији утицај имају њихове традиционалне вредносне оријентације.</p>	M53
3	<p>Pešić Jenačković, D. (2018). „Vanbračne zajednice“, <i>Sociološka luča</i>, godina XII, broj 1/2018, Nikšić: Filozofski fakultet Nikšić, Društvo sociologa Crne Gore, str. 66–79.</p> <p>Ауторка у раду најпре разматра ванбрачне заједнице почевши од разлика у односу на брак, појмовног одређења и основне типологије. Потом приказује историјски и институционални (правни) оквир ванбрачних заједница и указује на демографске промене у погледу брака и партнерства (са посебним нагласком на Србију), чији је саставни део опадање универзалности брака и пораст ванбрачних заједница. На крају рада, разматрају се неки чиниоци измењеног понашања: процес индивидуализације, прихватање постматеријалистичких вредности (самореализације и самоактуелизације), измењен положај жена у савременом друштву, економска ситуација итд. Ауторка закључује да се приликом објашњења наведених промена мора узети у обзир сложени детерминистички сплет чинилаца (социоекономских, културолошких, психолошких, биолошких).</p>	M53
4	<p>Пешић Јенаћковић, Д. (2018). „Развод брака: историјско-правни, демографски и социолошки аспекти“, <i>Социолошки годишњак</i>, Пале, број 13/2018, стр. 41–58.</p> <p>Ауторка у раду најпре разматра историјско-правне аспекте развода брака, а потом приказује демографске показатеље развода брака. Након тога бави се чиниоцима који доводе до промена на подручју брачног понашања, односно до пораста броја разведених бракова. Као чиниоце, поред измењене правне регулативе и знатно олакшаног процеса развода брака, наводи и процес индивидуализације, промењен положај жена у савременом друштву, карактер савременог – слободног брака коме одговара слободан развод, као и неприпремљеност људи на друштвене промене. У завршном делу, сумира последице промена, разматра добре и лоше стране промењене правне регулативе развода, последице измењене демографске слике услед пораста развода – пораст једнородитељских или обновљених/рекомбинованих породица.</p>	M52

НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 3 рада, додати нове редове у овај део документа

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета.

ДА НЕ

Кандидаткиња је положила све испите и завршила све активности предвиђене статутом

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кратак опис појединих делова дисертације (до 500 речи)

Докторска дисертација се састоји од шест делова, њену структуру чине *Увод*, две целине/дела *Теоријско-методолошка основа истраживања* и *Резултати истраживања – анализа и интерпретација*, *Закључак*, *Литература* и *Прилози*. Ове целине садрже укупно девет поглавља: први део пет, а други део четири. У првом делу, најпре су дата теоријска одређења основних појмова, потом су приказане промене брачног и репродуктивног понашања и теорије које настоје да те промене објасне (теорија демографске транзиције, микроекономска теорија породице и фертилитета, теорије трансформације брака и породице). Након тога, кандидаткиња је одредила властити теоријски приступ истраживању који, према њеном мишљењу, због сложене детерминистичке основе брачног и репродуктивног понашања укључује поставке више теоријских оријентација. Поред доброг познавања теоријских концепата релевантних за предмет истраживања, ауторка је показала завидну упућеност у досадашња истраживања у датој тематској области приказујући резултате истраживања како код нас, тако и у свету. У последњем, петом, поглављу првог дела под називом *Методологија истраживања*, ауторка ближе одређује предмет и циљ истраживања који се односе на испитивање социјалних детерминанти брачног и репродуктивног понашања младих из југоисточне Србије, односно на утврђивање разлика у вредновању и практиковању одређених облика брачног и репродуктивног понашања код младих с обзиром на њихове социоекономске, социокултурне и социодемографске карактеристике. Такође, ауторка је истакла научни, друштвени и практични значај истраживања, поставила и детаљно разрадила задатке истраживања. У складу са задацима, кандидаткиња је приказала хипотезе од којих је кренула у истраживање, методе, технике и инструменте којима се користила. У овом делу, приказан је и узорак са социодемографским карактеристикама, описан је ток истраживања и поступак обраде података након истраживања. У истраживању је примењена комбинација квалитативних (дубински интервју) и квантитативних метода и техника (анкетирање и скалирање). Узорак су чиниле младе особе узраста од 15 до 35 година из Региона јужне и источне Србије. У квалитативном делу истраживања (предистраживању), разговор је обављен са 26 испитаника. Квотни узорак у квантитативном, главном истраживању састојао се од укупно 500 испитаника, одабраних према критеријумима округа, типа насеља, старости и пола.

У другом делу, под називом *Резултати истраживања – анализа и интерпретација*, кандидаткиња је најпре приказала демографску слику Региона јужне и источне Србије, и тиме показала познавање демографских токова, структуре становништва, брачног и репродуктивног понашања младих на подручју истраживања. Након овог дела, ауторка је подробно изложила резултате квалитативног, а онда и квантитативног истраживања у складу са постављеним задацима и хипотезама истраживања. У испитивању социјалних детерминанти потврђена је општа хипотеза да је брачно и репродуктивно понашање младих детерминисано бројним социјалним чиниоцима, при чему доминирају социокултурни. Дискусија резултата истраживања следи након приказаних резултата. Укључује интерпретацију, вредновање/квалификацију и могућа објашњења резултата истраживања до којих је ауторка дошла у раду. Квалитету рада доприноси и поређење властитих налаза са сазнањима других аутора.

Ауторка је у *Закључку* приказала суштинске налазе истраживања, антиципирала нова истраживања, отворила нове проблеме и перспективе посматрања датог феномена. Како је брачно и репродуктивно понашање младих под истовременим дејством многих фактора који се често допуњују и удружују, кандидаткиња наглашава да су за демографски развој југоисточне Србије, потребна истраживања и стратегије мултидисциплинарног карактера. Кандидаткиња на крају, идентификује изазове, мере и активности у решавању проблема на подручју брака, партнерства и репродукције код младих.

ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације (до 200 речи)

У пријави докторске дисертације дефинисан је основни циљ истраживања – да се испита утицај социјалних детерминанти на брачно и репродуктивно понашање младих из југоисточне Србије. Овај циљ је у потпуности остварен кроз његову конкретизацију, односно испитивање утицаја социокултурних (брачни/партнерски статус испитаника и њихових родитеља, тип заједнице, родитељски статус, ниво традиционалности породице, структура и бројност породице, ниво образовања испитаника и њихових родитеља) и социоекономских детерминанти (оцена материјалног стања породице, укупни месечни приходи, радни статус, стамбени услови, стамбени положај, стамбена (не)самосталност, оцена стамбене ситуације) на вредновање и практиковање одређених модела брачног и репродуктивног понашања код младих. У истраживању је остварен и посебан циљ истраживања наведен у пријави докторске дисертације који се односи на испитивање разлика у брачном и репродуктивном понашању младих с обзиром на тип насеља у којем живе.

Према резултатима истраживања социокултурне детерминанте одлучујуће су како за вредновање, тако и за практиковање одређених облика брачног и репродуктивног понашања младих. Међу испитиваним социоекономским детерминантама издвајају се стамбени положај и стамбена (не)самосталност. Остали социоекономски чиниоци нису показали јединствени утицај, тако да се не могу сматрати одлучујућим за брачно и репродуктивно понашање младих. Тип насеља показао се као значајна детерминанта али више за вредновање, него за практиковање одређених

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације (до 200 речи)

Истраживања социјалних детерминанти брачног и репродуктивног понашања младих из југоисточне Србије нису рађена, па се научни допринос дисертације, у првом реду, огледа у стварању научне искуствене евиденције о поменутој теми. Резултати истраживања доприносе продубљеном теоријском и емпиријском изучавању комплексности динамике склапања брака и рађања код младих, чиме се социолошки обогаћују демографске анализе настале на основу статистичких података. Од кључног значаја је то што резултати истраживања могу послужити изради стратегија омладинске, пронаталитетне политике, као и политике регионалног развоја, које би утицале на обнову становништва на овом простору и побољшање демографске слике Републике Србије. Са једне стране, резултати дисертације омогућавају да се утврде вредности, потребе и жеље младих, а са друге стране, пружају увид у сагледавање актуелног стања младих, њихових могућности, односно релевантних проблема и специфичних ограничења у домену брака и репродукције. Истраживање укључује испитивање мноштва чинилаца који одређују брачно и репродуктивно понашање различитих категорија младих у југоисточној Србији. Спроведено је и испитивање планова младих људи по питању брака и репродукције, као и услова који су неопходни за њихово склапање брака и остварење родитељске улоге. Резултати дисертације могу послужити друштвено одговорним актерима у њиховом раду усмереном на конципирање адекватних мера и спровођење активности у циљу повећања наталитета на демографски најугроженијем подручју у Србији.

Оцена самосталности научног рада кандидата (до 100 речи)

Кандидаткиња је у свим фазама израде докторске дисертације показала висок ниво самосталности у научном раду. Сходно предмету, циљевима истраживања и теоријском приступу проблему, дефинисала је методологију и структуру истраживања. Емпиријско истраживање утемељено на таквој основи омогућило је тестирање постављених хипотеза. Поред комплексне методолошке анализе и интерпретације резултата истраживања, кандидаткиња је дала свој допринос разумевању и могућем објашњењу истих и у раду на дисертацији показала оспособљеност за самостални научни рад. На основу свеобухватне анализе релевантне домаће и стране литературе и властитих резултата истраживања, извела је одређене закључке и дала препоруке у погледу спровођења одговарајућих мера и активности популационе и социјалне политике.

ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

На основу позитивне оцене докторске дисертације „Социјалне детерминанте брачног и репродуктивног понашања младих из југоисточне Србије“ кандидаткиње Драгане Пешић Јенаћковић, комисија предлаже ННВ Филозофског факултета Универзитета у Нишу, као и Научно-стручном већу за друштвене и хуманистичке науке Универзитета у Нишу, да Извештај о оцени урађене докторске дисертације прихвати и кандидаткињи одобри јавну одбрану.

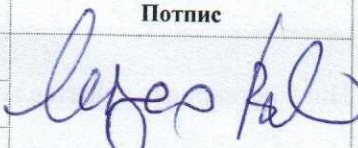

КОМИСИЈА

Број одлуке НСВ о именовану Комисије

8/18-01-009/19-021

Датум именовану Комисије

20. 12. 2019.

Р. бр.	Име и презиме, звање	Потпис
1.	Др Мирјана Бобић, редовни професор Социологија (Научна област)	
	Филозофски факултет у Београду (Установа у којој је запослен)	
2.	Др Сузана Марковић Крстић, ванредни професор Социологија (Научна област)	
	Филозофски факултет у Нишу (Установа у којој је запослен)	
3.	Др Србобран Бранковић, редовни професор Социологија (Научна област)	
	Факултет за економију, финансије и администрацију у Београду (Установа у којој је запослен)	

Датум и место:

15. 01. 2020.

Ниш, Београд